

10-1-2013

## การเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีในสังคม ประชาธิปไตย

วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>



Part of the [Education Commons](#)

---

### Recommended Citation

อิสรางกูร ณ อยุธยา, วัลย์ (2013) "การเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีในสังคม ประชาธิปไตย," *Journal of Education Studies*: Vol. 41: Iss. 4, Article 14.

DOI: skills and attitudes. E-Portfolio can be served as a powerful pedagogical implement for self-reflection to control their self-talk in a meaningful way and a skill

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol41/iss4/14>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact [ChulaDC@car.chula.ac.th](mailto:ChulaDC@car.chula.ac.th).

# การเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีในสังคมประชาธิปไตย

## Social Studies Instruction for the Promotion of Women's Rights in a Democratic Society

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

### บทคัดย่อ

การเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีในสังคมประชาธิปไตย มีวัตถุประสงค์ที่เน้นให้เกิดเจตคติที่ดี และพฤติกรรมที่แสดงถึงความเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีของสตรี ซึ่งในปัจจุบันสตรีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศที่เท่าเทียมกับบุรุษ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้วันที่ ๘ มีนาคมเป็นวันสตรีสากล (International Women's Day) โดยให้ความสำคัญของความเท่าเทียมกันของสตรีและบุรุษ ในการให้ความคุ้มครองสิทธิและปกป้องสตรีจากการถูกเลือกปฏิบัติ

การพัฒนาบุคคลให้เกิดความรู้ ทักษะ การปรับเปลี่ยนเจตคติที่ดีในเรื่องสิทธิมนุษยชนของสตรี ถือเป็นหน้าที่ของครูโดยเฉพาะครูสังคมศึกษา เพราะสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนซึ่งรวมทั้งสิทธิสตรี ผู้เขียนได้วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และนำเสนอองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน ทักษะพื้นฐานที่จำเป็น สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผล และการเตรียมตัวของครู รวมทั้งได้มีการเสนอตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแนวทางการเรียนการสอนเพื่อสิทธิสตรี

### Abstract

Social studies instruction towards the promotion of women's rights in a democratic society aims to develop positive attitudes and behavior regarding the respect of women's rights and dignities. At the present, women play equal, and key roles in the national development of a country. The United Nations has declared the eighth of March as International Women's Day to ensure the equal rights of women and men, to protect women's rights and guard against sexism.

To develop public knowledge, skills and positive attitudes towards women's rights is a task of teachers, especially social studies teachers. This is because this subject area covers the content of human and women's rights. The writer analyzed social studies learning standards, indicators and content topics on human rights which were related to women's rights. Key elements in organizing women's rights instruction that were presented by the writer consisted of content on human rights, teaching activities, basic skills to be developed, instructional materials and resources, evaluation and teaching preparation. Exemplary activities for the elementary and secondary education levels were presented as guidelines for teaching women's rights.

## ความสำคัญของสตรี

ในปัจจุบันสตรีหรือผู้หญิงอยู่เคียงคู่กับบุรุษหรือผู้ชาย สตรีถือว่าเป็นมนุษย์ผู้หญิงผู้หนึ่งที่เท่าเทียมกับบุรุษ ในครอบครัวสตรีมีบทบาทสำคัญในการเป็นมารดา ลูกสาว พี่สาว น้องสาว และภรรยา จะเห็นได้ว่าสตรีมีบทบาทหลากหลายล้วนมีความสำคัญต่อครอบครัว นอกจากนี้สตรียังมีความสำคัญต่อครอบครัว นอกจากนี้สตรียังมีความสำคัญต่อเมืองของชาติที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับบุรุษ สตรีสามารถเป็นได้ทั้งครู อาจารย์ แพทย์ นักบัญชี วิศวกร สถาปนิก นักเขียน รวมถึงดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นข้าราชการประจำที่สามารถดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้ว่าราชการ แม้กระทั่งกำนันผู้ใหญ่บ้าน และมีมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งโลกเป็นสตรีรวมทั้งประชากรของประเทศไทยด้วย อาจกล่าวได้ว่าสตรีมีความสำคัญต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันประเทศต่างๆ ต่างก็ให้ความสำคัญกับบทบาทและสถานภาพของสตรีโดยการสนับสนุนขององค์การสหประชาชาติ มีการดำเนินงานทั้งในแง่กฎหมาย นโยบาย มาตรการ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมความเสมอภาค

ของหญิงและชายซึ่งมีเจตนารมณ์ในการให้เกิดความเป็นธรรมในความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง ในแง่ของการใช้ทรัพยากรและการได้ผลประโยชน์จากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้มีการกำหนดให้วันที่ ๘ มีนาคม เป็นวันสตรีสากล เพื่อให้เห็นความสำคัญของสตรีโดยเป็นการริเริ่มขององค์การสหประชาชาติในการยกระดับความเท่าเทียมของสตรี เช่น มีการจัดตั้งองค์กร ด้านกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อสร้างความเท่าเทียมกัน รวมทั้งมีอีกหลายองค์กรในสหประชาชาติที่ทำงานให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยความเสมอภาคทางสังคมและทางครอบครัว รวมถึงความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ไม่มีการเลือกปฏิบัติ รวมความแล้วก็คือสตรีต้องได้รับสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ไม่เลือกว่าจะมี เชื้อชาติ ภาษา แหล่งกำเนิด ความเชื่อ เพศ อายุ ศาสนา สีผิว หรือยากดมีจน ดังนั้นสิทธิมนุษยชนจึงไม่มีพรหมแดน ดังที่ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา นาย Barack Hussein Obama เห็นความสำคัญของสิทธิสตรีและกล่าวถึงสตรีว่า “She was the

cornerstone of our family and a woman of extraordinary accomplishment, strength and humility. She was the person who encouraged and allowed us to take chance.” (Articesbase, Online: 2013)

## ภูมิหลังของสิทธิสตรี

### ความเป็นมาเรื่องสิทธิสตรีในระดับสากล และประเทศไทย

องค์การสหประชาชาติได้เห็นความสำคัญของสตรี โดยเชิญชวนให้ทุกประเทศทั่วโลก กำหนดให้วันหนึ่งวันใดเป็นวันฉลองแห่งชาติ ว่าด้วยสิทธิสตรีและสันติภาพสากล ทั้งนี้ให้ ขึ้นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพทางประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ ซึ่งหลายประเทศส่วนใหญ่ได้กำหนดให้วันที่ ๘ มีนาคม เป็นวันสตรีสากล (International Women's Day) ซึ่งเป็นการริเริ่มของสหประชาชาติในการยกระดับ สภาพเงื่อนไขของสตรี

ศูนย์ข้อมูลกลางด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย (๒๕๕๔ อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ, ๒๕๕๖) ได้รวบรวมความเป็นมาของวันสตรีสากลซึ่งถือเป็นความเป็นมาของสิทธิมนุษยชนของสตรี อดีตที่ผ่านมาสตรีมัก เป็นฝ่ายที่ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของชาย ไร้อิทธิพลและเสรีภาพอย่างที่เราควรจะได้รับ การถูกกดขี่ข่มเหง และการเอาเปรียบที่มีต่อสตรีในสังคมได้กลายเป็นแรงผลักดัน ให้สตรีส่วนหนึ่งลุกขึ้นมาต่อสู้ เพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม และความเท่าเทียมกันในสังคม เรื่องราวแห่งการต่อสู้ เพื่อเรียกร้องสิทธินี้ ย้อนไปเมื่อพ.ศ. ๒๔๓๒ ช่วงปฏิวัติฝรั่งเศสที่สตรีชาวปารีสเดิน

ขบวนเรียกร้องเสรีภาพ ความเสมอภาค และเรียกร้องความคุ้มครองแก่สตรีเป็นครั้งแรก การเรียกร้องความเป็นธรรมแก่สตรีครอบคลุมในเรื่องสิทธิการทำงาน อาชีพของสตรี สวัสดิการและการให้ความคุ้มครองแก่สตรีและเด็ก รวมทั้งสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง การต่อสู้เพื่อสิทธิดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดขึ้นในประเทศแถบทวีปยุโรปและอเมริกา ได้แก่ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ สวีเดน และสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ องค์การสหประชาชาติ โดยสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้มีมติที่ ๓๒/๑๔๒ กำหนดให้วันที่ ๘ มีนาคม เป็นวันสตรีสากล (International Women's Day) มีผลทำให้เกิดการจัดตั้งองค์กรทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในทางกฎหมายและการจัดการเลือกปฏิบัติ

สำหรับประเทศไทยนั้นสิทธิสตรีได้รับการยอมรับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยให้สิทธิในการเลือกตั้งแก่สตรี เช่นเดียวกับบุรุษ ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือที่เราเรียกว่า รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ได้มีการแก้ไขกฎหมายมาตราที่ ๒๗๖ ในประมวลกฎหมายอาญาให้ความคุ้มครองสิทธิและปกป้องสตรีจากการถูกปฏิบัติไม่เท่าเทียมกัน มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อสิทธิสตรีในเรื่องการจ้างงาน การคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคในการทำงานนิติกรรมสัญญา การรับสวัสดิการการศึกษาของบุตรที่หญิงชายมีความเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมทางการเมือง การดำรงตำแหน่งทางราชการได้เท่าเทียมบุรุษ เป็นต้น และ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งพระราชบัญญัติค่าน้ำหน้าสตรีที่แต่งงานแล้วสามารถเลือกค่าน้ำหน้าว่า นางหรือนางสาวได้ตามประสงค์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีความพยายาม

ในการให้ความคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนของสตรีเพื่อให้บรรลุถึงความเสมอภาคอย่างเต็มที่มิให้เกิดความเหลื่อมล้ำสิทธิทางเพศในสังคม

## สิทธิสตรี (women's rights) กับสิทธิมนุษยชน (human rights)

สิทธิมนุษยชนคือสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มีความเท่าเทียมกัน ในแง่ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างเรื่องเชื้อชาติ เพศ อายุ สีผิว ภาษา ศาสนา ลักษณะทางกายและสุขภาพ รวมถึงความเชื่อทางการเมือง และความเชื่อด้านอื่นๆ ที่เป็นพื้นฐานทางสังคม สิทธิมนุษยชนดังกล่าวได้ระบุถึงสิทธิของมนุษย์ทุกคนซึ่งมนุษย์นั้นก็คือมนุษย์ที่เป็นสตรีและบุรุษหรือหญิงและชาย ถ้าจะพูดถึงสิทธิสตรีก็คือ สิทธิมนุษยชนที่สตรีต้องได้รับเช่นเดียวกับบุรุษ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็น สิทธิมนุษยชนที่เป็นของสตรี เช่นเดียวกับสิทธิมนุษยชนที่เป็นของบุรุษ (ผู้ชาย) การที่ได้รับสิทธิต่างๆ และได้ใช้ของตนเองโดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ส่วนที่มีความสำคัญและเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของสตรีก็คือ การปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนซึ่งจะต้องสอดคล้องกับความเท่าเทียมกันโดยไม่มี การเลือกปฏิบัติ จะต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรม ไม่กีดกัน มีความโปร่งใส ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งข้อเท็จจริงแล้วมีกฎหมายคุ้มครองสตรีในเรื่องนี้ที่ทำให้สตรีและบุรุษมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายจะเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรมไม่ได้ แต่การปฏิบัติตามสภาพการที่เป็นจริงนั้นมีหลายประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาทำให้การปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนนั้น

เป็นไปตามปณิธานที่ระบุไว้ เพื่อให้สตรีได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเท่าเทียมเช่นเดียวกับบุรุษ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๕๒: ๘๖) ได้นำเสนอมาตรฐานความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายตามกรอบข้างต้นไว้ ๔ มาตรฐาน ดังนี้

๑. ความเสมอภาคในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งได้แก่ การสามารถมีชีวิตอยู่โดยปราศจากความกลัวในความรุนแรงทางเพศ การปรับเปลี่ยนเจตคติดั้งเดิมของคนในสังคมต่อเรื่องความเสมอภาคทางเพศ การได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย เช่น กฎหมายต่างๆ ที่ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและส่งเสริม ความเสมอภาคทางเพศ

๒. ความเสมอภาคทางสังคม อันได้แก่ ความสามารถในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารการปกครอง ตลอดจนการได้รับแต่งตั้งในคณะกรรมการระดับชาติและท้องถิ่น

๓. ความเสมอภาคในครอบครัว ซึ่งได้แก่ ความเสมอภาคต่อความรับผิดชอบต่อชีวิต ความ เป็นอยู่ของคนในครอบครัว ความเสมอภาคในการปรับเปลี่ยนบทบาทระหว่างหญิงชายต่อหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว ความเสมอภาคต่อการตัดสินใจในครอบครัว

๔. ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ ความเสมอภาคในค่าตอบแทนและความเสมอภาคในอายุการจ้างงาน

## หลักการการสอนสิทธิสตรีสำหรับการเรียนการสอนสังคมศึกษา

การเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อสิทธิมนุษยชนของสตรีนั้น เป็นการนำเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิสตรีไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจในสิทธิสตรี เพื่อให้เกิดความตระหนักในศักดิ์ศรีและคุณค่าของสตรี เกิดเจตคติที่ดีต่อสตรี และที่สำคัญก็คือการมีความเคารพในศักดิ์ศรีของคนโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง ซึ่งการที่จะพัฒนาให้เกิดค่านิยมและการปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงดังกล่าว บุคคลผู้นั้นก็ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมโดยใช้กระบวนการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่พัฒนาบุคคลนั้นให้มีความรู้ พัฒนาทักษะ และปรับเปลี่ยนเจตคติ การเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนของสตรีนั้นก็คือ การพัฒนาค่านิยมแก่นักเรียนทั้งชายและหญิงนั่นเอง การที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนของสตรีมีเจตคติที่ดีและถูกต้อง ถือว่าเป็นหน้าที่ของครู โดยเฉพาะครูสังคมศึกษาเพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีเนื้อหาส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนโดยตรง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (๒๕๕๖: ๗-๘) ได้ระบุว่า ถ้าต้องการให้สังคมไทยในอนาคตเป็นสังคมที่ปราศจากการเลือกปฏิบัติ ไม่เอาเปรียบ มีเสรีภาพ และเสมอภาคในสิทธิและศักดิ์ศรี ไม่ละเมิดสิทธิกันและกันควรต้องมีการปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้แพร่หลายอย่างกว้างขวางในสังคมไทย โดยให้กระบวนการเรียนรู้ ทักษะ และการหล่อหลอมทัศนคติ ก่อให้เกิดจิตสำนึกต่อศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชน

จนกระทั่งสิทธิมนุษยชนเกิดเป็นวิถีชีวิต อันจะนำไปสู่วัฒนธรรมแห่งสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

๒. ปลุกฝังค่านิยมที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ค่านิยมที่จะต้องปลุกฝังอาจจะเป็นค่านิยมดั้งเดิมที่สั่งสมกันมาในสังคมไทยที่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา เช่น ความเมตตา กรุณา ความเอื้ออาทร การแบ่งปัน การเคารพในชีวิต ความมีน้ำใจ เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นค่านิยมที่ส่งเสริมการเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชน นอกจากนั้นยังมีค่านิยมสากลที่สมควรปลุกฝัง เป็นต้น ค่านิยมดังกล่าวนี้จะต้องได้รับการปลุกฝังให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนในสังคมไทยโดยเริ่มจากครอบครัวไทย โรงเรียน สถาบันการศึกษาทุกระดับ และสถาบันอื่นๆ ในสังคม

๓. เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่ถูกละเลยในสังคมไทย อันเนื่องมาจากการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งมีผลทำให้ศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ด้อยลงและสิทธิมนุษยชนถูกละเมิด ให้คุณธรรมและจริยธรรมได้รับการเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทยอย่างลึกซึ้ง จนสามารถแสดงออกมาเป็นการปฏิบัติต่อกันอย่างถูกต้อง ยุติธรรม ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เลือกปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้องด้วยความสงบสุข

จากแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้สังคมไทยในอนาคตเป็นสังคมดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปหลักการ การสอนสิทธิมนุษยชน ได้ดังนี้

๑) การสอนสิทธิมนุษยชนเป็นการพัฒนาจิตสำนึกต่อศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ทุกคน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อบุคคลอื่นๆ รวมทั้งเด็กและสตรี

๒) การสอนสิทธิมนุษยชนคือการพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นพื้นฐานมาจากศาสนา เช่น ความเมตตากรุณา ความเอื้ออาทร การแบ่งปัน ความเคารพในชีวิต ความยุติธรรม เสรีภาพ เสมอภาค ความมีน้ำใจ และความรับผิดชอบ ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ที่เริ่มต้นจากครอบครัวและสถานศึกษา

๓) การสอนสิทธิมนุษยชนจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีการแบ่งแยกหญิงหรือชาย ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เบียดเบียนกัน อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

## กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับเนื้อหาสิทธิมนุษยชน และสิทธิสตรี

การเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อสิทธิสตรีก็คือ การเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในประเด็นของ สิทธิสตรี จากการวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จะปรากฏสาระการเรียนรู้แกนกลางในระดับมัธยมศึกษาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และสิทธิสตรี ดังนี้

### ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข	๑. ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ กฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล เช่น                             <ul style="list-style-type: none"> <li>- กฎหมายคุ้มครองเด็ก</li> <li>- กฎหมายการศึกษา</li> <li>- กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค</li> <li>- กฎหมายลิขสิทธิ์</li> </ul> </li> <li>◆ ประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎหมายการคุ้มครองสิทธิของบุคคล</li> </ul>
	๔. แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ วิธีปฏิบัติตนในการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น</li> <li>◆ ผลที่ได้จากการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น</li> </ul>
มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๑. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันโดยสังเขป	◆ หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน
	๓. ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	◆ การปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
<p>มาตรฐาน ส ๒.๑</p> <p>เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข</p>	<p>๑. อธิบายและปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ</p>	<p>◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- กฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์</li> <li>- กฎหมายบัตรประจำตัวประชาชน</li> <li>- กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับครอบครัว เช่น การหมั้น การสมรส การรับรองบุตร การรับบุตรบุญธรรม</li> </ul> <p>◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศ</p>
	<p>๒. เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย</p>	<p>◆ สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย</p> <p>◆ แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย</p>



ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
<p>มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข</p>	<p>๒. มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน</li> <li>◆ การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม</li> </ul>
	<p>๔. วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศและเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจสังคมความเชื่อ</li> <li>◆ สาเหตุปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหา ยาเสพติด ปัญหา การทุจริต ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ</li> <li>◆ แนวทางความร่วมมือในการลดความขัดแย้งและการสร้างความสมานฉันท์</li> </ul>
	<p>๕. เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข เช่น การอยู่ร่วมกันอย่างมี วัฒนธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักมองโลกในแง่ดี สร้างทักษะทางอารมณ์ รู้จักบริโภคด้วยปัญญา เลือกรับ-ปฏิเสธข่าวและวัตถุต่างๆ ปรับปรุงตนเองและสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ</li> </ul>

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
<p>มาตรฐาน ส ๒.๑</p> <p>เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข</p>	<p>๑. วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก</p>	<p>◆ ข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ</p>
	<p>๒. วิเคราะห์ความสำคัญของโครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม</p>	<p>◆ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม</p> <p>◆ การแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทางสังคม</p>
	<p>๓. ปฏิบัติตนและมีส่วนสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก</p>	<p>◆ คุณลักษณะพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- เคารพกฎหมาย และกติกาสังคม</li> <li>- เคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น</li> <li>- มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</li> <li>- มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติและสังคม</li> <li>- เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง</li> <li>- มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม</li> <li>- มีคุณธรรมจริยธรรม ใช้เป็นตัวกำหนดความคิด</li> </ul>
	<p>๔. ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา</p>	<p>◆ ความหมาย ความสำคัญ แนวคิดและหลักการของสิทธิมนุษยชน</p> <p>◆ บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศ ในเวทีโลกที่มีผลต่อประเทศไทย</p> <p>◆ สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน</p> <p>◆ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน</p> <p>◆ ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศและแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา</p>

ที่มา : ปรับปรุงจากตารางวิเคราะห์ที่แสดงจากแนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก และสตรี (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ, ๒๕๕๖ หน้า ๖๙-๗๖)

## องค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรี

### เนื้อหา

จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของสตรี สรุปว่าเนื้อหาหลักเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน มีดังนี้

- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- หน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคนในสังคม
- การละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การไม่ได้รับความยุติธรรม การกีดกัน การเลือกปฏิบัติ เป็นต้น
- ปัจจัยที่ส่งผล/สถานการณ์ที่มีผลต่อสิทธิมนุษยชน ในประเด็นที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
- ความเคลื่อนไหวต่างๆ ทั้งในระดับสากลและประเทศ เพื่อสิทธิมนุษยชนของทุกคนรวมทั้งสตรีด้วย

### การเรียนการสอน

การสอนสิทธิมนุษยชนของสตรีมิใช่สอนด้วยการท่องจำเนื้อหา แต่จะต้องทำให้เกิดความรู้สึกเข้าไปในจิตใจ ซึ่งถือว่าการสอนสิทธิมนุษยชนเป็นการสอนที่เกี่ยวกับค่านิยมที่เรียกว่า Value Education ที่ควรผสมผสานเรื่องคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็น Affective Content จากการวิเคราะห์หลักของการสอนสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้แก่ ความเมตตากรุณา ความเอื้ออาทร การแบ่งปัน ความเคารพในชีวิต ความยุติธรรม เสรีภาพ

เสมอภาค ความมีน้ำใจและความรับผิดชอบ และอาจจะต้องบูรณาการเรื่องประชาธิปไตย รวมทั้งการอยู่ร่วมกันและสันติภาพด้วย สำหรับการสอนสิทธิมนุษยชนนั้น สายสุรี จุติกุล (๒๕๕๑: ๑๗๗) เสนอว่าในระดับโรงเรียนควรเริ่มที่ระดับอนุบาล วิธีการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญ โดยเฉพาะเด็กเล็กครูผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างไม่ใช้เน้นแต่ทฤษฎี วิธีการสอนต้องอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมและเสรีภาพ กิจกรรมหลักที่สำคัญก็คือการทำงานร่วมกัน การอภิปราย การวิเคราะห์กรณีศึกษา บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การแก้ปัญหา การทำโครงการ ตลอดจนงานบริการสังคมด้วยจิตอาสา เป็นต้น

### ทักษะพื้นฐานสำคัญ

ทักษะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะทักษะการคิด ทักษะการคิดในลักษณะต่างๆ ที่ครูควรพัฒนาให้แก่นักเรียน เช่น การอภิปราย การวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ การมีวิจารณญาณในการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ความยุติธรรม และไม่ถือคติ รู้จักการคิดหลายมุมมอง การรู้จักการทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหาต่างๆ รวมถึงข้อขัดแย้งต่างๆ เป็นต้น

### สื่อและแหล่งการเรียนรู้

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิสตรี

### การประเมินผล

การประเมินผลควรสะท้อนจากการเห็นคุณค่าและการตัดสินใจเลือกของนักเรียนในด้านการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติต่อบุคคลบนพื้นฐาน

ของสิทธิมนุษยชน โดยอาจทำเป็นแบบตรวจสอบ (Inventory) ให้นักเรียนสำรวจตนเองและอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ส่วนในเรื่องความรู้ใช้แบบทดสอบซึ่งควรครอบคลุมประเด็นเรื่องการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเป็นหลัก

### การเตรียมตัวของครู

ครูควรมีการเตรียมความพร้อมเรื่องเนื้อหาสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสตรี ความเข้าใจในปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสตรีในด้านต่างๆ ที่เป็นลักษณะความรู้เชิงบูรณาการ ในประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันต้องมีความพร้อมเรื่องวิธีการสอนตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ด้วยการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการคิด การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการทำงานร่วมกัน ถึงแม้ว่าวิธีสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญ แต่ผู้สอนก็ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี (role model) ให้กับนักเรียนด้วย (สายสุรี จุติกุล, ๒๕๕๑: ๑๗๗)

### ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้เสนอแนะเพื่อพัฒนาสิทธิสตรี

๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (๒๕๔๖, ๕๑-๕๓) นำเสนอตัวอย่างกิจกรรมเพื่อพัฒนาสิทธิสตรี ดังนี้

#### เรื่อง เพศและความเป็นหญิงความเป็นชาย วัตถุประสงค์

๑. เพื่อทำความเข้าใจถึงความหมายของ “เพศ” และ “ความเป็นหญิงเป็นชาย”
๒. เพื่อทำความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบทบาททางเพศ และบทบาทหญิงทางสังคม

๓. เพื่อระบุดัดเจตนาถึงต้นกำเนิดของบทบาทหญิงชาย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้หญิงและผู้ชาย

#### กิจกรรมสนับสนุน ก: เพราะว่าฉันเป็นผู้ชาย/ผู้หญิงคนหนึ่ง.....

ขั้นที่ ๑ ให้แต่ละคนเขียนคำตอบให้ได้มากที่สุด และนำมาแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มตามหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. “เพราะฉันเป็นผู้หญิง/ผู้ชายฉันจึงต้อง/ควร....”
๒. “เพราะฉันเป็นผู้หญิง/ผู้ชายฉันจึงไม่อาจ/ไม่ควร....”
๓. “ดีใจที่ฉันเป็นผู้ชาย/ผู้หญิงเพราะ.....”
๔. “เสียใจที่ฉันเป็นผู้ชาย/ผู้หญิงเพราะ.....”
๕. “บางครั้งฉันปรารถนาอยากจะเป็นผู้หญิง/ผู้ชายเพราะว่า.....”

ขั้นที่ ๒ จากคำตอบและการแลกเปลี่ยนพยายามรวบรวมสรุป ดังนี้

ก. ข้อ ๑ และ ข้อ ๒: เป็นความคาดหวังที่บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีต่อคนที่มีเพศชายและคนที่มีเพศหญิง

ข. ข้อ ๓ และ ข้อ ๕: ข้อได้เปรียบของคนที่มีเพศชายและคนที่มีเพศหญิงอย่างไรที่เป็นอยู่

ค. ข้อ ๔: ข้อเสียเปรียบของคนที่มีเพศชายและคนที่มีเพศหญิงอย่างไรที่เป็นอยู่

#### ขั้นที่ ๓ แลกเปลี่ยนต่อไปว่า

๑. อะไรที่คุณภูมิใจมากที่สุด ทำไมจึงภูมิใจเช่นนั้น
๒. มีอะไรบ้างที่คุณต้องทำแล้วคุณรู้สึกว่าคุณไม่ยุติธรรมกับคุณและอยากเปลี่ยนแปลง

๓. เมื่อคุณได้ยินได้เห็นข้อความเกี่ยวกับเพศชายของคุณจากเพศตรงข้าม คุณรู้สึกอย่างไร คำพูดและข้อความเหล่านี้มีอะไรบ้างที่เป็นจริง อะไรบ้างที่ไม่เป็นจริง ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

๔. มีข้อความอะไรบ้างที่คนพูดถึงเพศตนเอง แล้วคุณไม่เห็นด้วย

๕. อะไรจะเกิดขึ้นบ้าง หากเรามีความคิดความเข้าใจหรือความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศของตนเองและเพศตรงข้าม

๖. ผู้ชายและผู้หญิงจะเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ ปัญหา และความสนใจความวิตกกังวลของกันและกันได้อย่างไรบ้าง

### กิจกรรมสนับสนุน ข : คุณเห็นด้วยหรือไม่

- ทำเครื่องหมาย  หากว่าคุณเห็นด้วย  
 หากว่าคุณตอบไม่ได้หรือไม่แน่ใจ  
 หากว่าคุณไม่เห็นด้วย

๑. ผู้ชายคลอดลูกได้	๑๓. เราควรคาดหวังให้ผู้ชายทำงานบ้าน
๒. งานบ้านเป็นงานหลัก	๑๔. ผู้หญิงทำงานหนักกว่าผู้ชาย
๓. ผู้ชายดูแลการเงินได้ดี	๑๕. ผู้ชายควรเป็นหัวหน้าครอบครัว
๔. ผู้หญิงฉลาดกว่าผู้ชาย	๑๖. ผู้ชายตัดสินใจได้ดีกว่าผู้หญิง
๕. ผู้หญิงกับผู้ชายควรมีความรับผิดชอบกันคนละเรื่อง	๑๗. เป็นธรรมชาติของเด็กผู้ชายที่ชอบทำงานกับเครื่องจักร
๖. งานของผู้หญิงมีความสำคัญน้อยกว่างานของผู้ชาย	๑๘. เป็นธรรมชาติของเด็กผู้หญิงที่ชอบทำงานกับเครื่องจักร
๗. การที่เด็กผู้ชายมีการศึกษาสำคัญกว่าการที่เด็กผู้หญิงมีการศึกษา	๑๙. ผู้ชายเสียเวลาโดยไร้ประโยชน์มากกว่าผู้หญิง
๘. ผู้หญิงควรเชื่อฟังสามี	๒๐. ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำที่ดี
๙. เป็นธรรมชาติที่เด็กผู้ชายต้องการดูแลบ้าน	๒๑. ความรู้ของผู้ชายมีประโยชน์มากกว่าความรู้ของผู้หญิง
๑๐. เป็นธรรมชาติที่เด็กผู้หญิงต้องการดูแลบ้าน	๒๒. ผู้หญิงไม่ต้องการการศึกษาเท่าผู้ชาย
๑๑. ผู้หญิงทำงานให้ชุมชนมากกว่าผู้ชาย	๒๓. ผู้หญิงไม่สนใจจะพัฒนาตนเอง
๑๒. ให้ผู้ชายไปรับการฝึกอบรมจะได้ประโยชน์มากกว่าให้ผู้หญิงไป	๒๔. เด็กชายช่วยครอบครัวมากกว่าเด็กหญิง

## ๒. กิจกรรมการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นเรื่อง การเคารพสิทธิผู้อื่น

๑. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนให้ช่วยสำรวจเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดการเคารพสิทธิผู้อื่นที่เป็นทั้งหญิงและชาย

๒. จากการสำรวจข้อ ๑ ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเหตุการณ์หรือสถานการณ์ โดยครูตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้ครอบคลุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น กรณีการเข้าแถวในการซื้ออาหาร การเล่นในสนาม การละเมิดสิทธิในร่างกาย เช่น การแกล้ง การทำร้าย การไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง การไม่ทำตามกฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนด เช่น การทิ้งขยะไม่ถูกต้อง เป็นต้น

๓. ให้นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นให้ชัดเจนและนำเสนอแนวทางการเคารพสิทธิผู้อื่นที่เป็นทั้งหญิงและชายที่ถูกต้อง

๔. การนำเสนออาจจัดในรูปแบบบอร์ดนิทรรศการ มีภาพประกอบโดยให้ทุกคนในโรงเรียนได้รับทราบ

๕. ครูอาจจัดกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น จัดกลุ่มนักเรียนอาสาสมัครสังเกตและติดตาม ดูแลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนในโรงเรียน หรือสำรวจการเคารพสิทธิผู้อื่นโดยจัดทำ

แบบสำรวจรายการให้นักเรียนตรวจสอบรายการว่าตนเองมีพฤติกรรมเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่นในทางที่ถูกต้องหรือไม่

## ๓. กิจกรรมการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

### ๓.๑ เรื่อง สิทธิมนุษยชน-สิทธิสตรี

๑. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนอภิปรายความสำคัญของสิทธิสตรีโดยตั้งคำถามสำคัญให้วิเคราะห์ ดังนี้

๑) ในความเป็นมนุษย์สตรีและบุรุษมีความเสมอภาคอย่างไร

๒) สตรีและบุรุษมีส่วนช่วยสังคมได้อย่างไร

๓) ความเสมอภาคทางสังคมของสตรีหมายถึงอะไร

๔) สตรีมีความสำคัญต่อครอบครัวอย่างไร

๕) สตรีและบุรุษมีความเสมอภาคในความรับผิดชอบต่อครอบครัวอย่างไร

๖) สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างไร

๗) สตรีและบุรุษมีความเสมอภาคทางเศรษฐกิจอย่างไร

๒. สรุปคำตอบของคำถามทั้ง ๗ ประเด็น พร้อมทั้งวิเคราะห์เชื่อมโยงคำตอบทั้ง ๗ ประเด็นกับความเสมอภาคของสตรีในด้านต่างๆ ลงในตารางต่อไปนี้

ประเด็นคำถาม	สรุปคำตอบ	ความเกี่ยวข้องกับความเสมอภาคของสตรีในด้านต่างๆ
ข้อ ๑	.....	<b>เฉลย</b> (ข้อที่ ๑ ความเสมอภาคในสิทธิสตรีของมนุษย์)
ข้อ ๒	.....	(ข้อ ๒ และข้อ ๓ ความเสมอภาคทางสังคม)
ข้อ ๓	.....	
ข้อ ๔	.....	(ข้อ ๔ และข้อ ๕ ความเสมอภาคในครอบครัว)
ข้อ ๕	.....	
ข้อ ๖	.....	(ข้อ ๖ และข้อ ๗ ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ)
ข้อ ๗	.....	

๓. จากการวิเคราะห์สิทธิสตรีใน ๗ ประเด็นดังกล่าว แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างที่มีการละเมิดสิทธิสตรีทั้ง ๗ ประเด็น พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ปัญหา โดยนำเสนอทั้งรายงานด้วยวาจาพร้อม PowerPoint และอาจนำมาจัดนิทรรศการสรุป เรื่อง สิทธิมนุษยชน-สิทธิสตรี

### ๓.๒ เรื่อง สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

๑. ครูนำเสนอข่าวเรื่อง “โรฮิงญา” ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ในหัวข้อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พร้อมกันให้ศึกษาประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเรื่องต่อไปนี้ ทั้งนี้ให้นำเสนอเป็นกรณีตัวอย่าง

๒.๑ ชนกลุ่มน้อย ๒.๒ การค้ามนุษย์

๒.๓ การใช้แรงงานสตรี ๒.๔ การใช้ความรุนแรงต่อสตรี

ประเด็นที่ศึกษา คือ

๑) ให้อีกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๒) สาเหตุของเหตุการณ์

๓) ศึกษาหาแนวทางแก้ปัญหาโดยหลักของปฏิญญาสิทธิมนุษยชนสากลขององค์กรต่างๆ ดังต่อไปนี้ เช่น

- องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน
- รัฐบาลของประเทศต่างๆ

๔) เสนอความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาขององค์กรต่างๆ และรัฐบาลที่ได้มาจากข้อ ๓

๒. ครูอาจจัดกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น สสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนทั้งโรงเรียนเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทั้ง ๔ ประเด็น และอาจวิเคราะห์แยกเป็นความคิดเห็นของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง หรือเขียนแสดงความคิดเห็น โดยเลือกประเด็นใดประเด็นหนึ่งจาก ๔ ประเด็นที่เน้นการต่อต้านมิให้เกิดเหตุการณ์ละเมิดสิทธิดังกล่าว

การเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิสตรีในสังคมประชาธิปไตย คือการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี และมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีของสตรี โดยผ่านเนื้อหาที่มีสาระเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิ่ง

ที่สำคัญคือการสอนเรื่องลัทธิสตรีนั้นมิได้เน้นการจำเนื้อหา แต่เป็นการพัฒนาค่านิยม เกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavior Value) ที่เป็นเรื่องของความรู้สึก ความตระหนัก การเห็นคุณค่า และการเคารพในศักดิ์ศรีของคน ซึ่งมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้การพัฒนาค่านิยมดังกล่าวจะต้อง

ใช้เวลาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียน ที่เป็นกระบวนการให้นักเรียนคิดและมีความรู้สึก (Think and Feel) อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งครูสังคมศึกษาก็ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแสดงให้เห็นถึงการไม่เลือกปฏิบัติต่อนักเรียนไม่ว่าหญิงหรือชาย แต่ในฐานะเป็นศิษย์เหมือนกัน

## รายการอ้างอิง

### ภาษาไทย

กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, สำนักงาน. (๒๕๕๒). *มาตรฐานและตัวชี้วัดความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๕๖). *เส้นทางสู่สิทธิมนุษยชนศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ) และคณะ. (๒๕๕๖). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อสิทธิเด็กและสตรี*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมประสบการณ์เรียนรู้สู่โลกกว้าง พ.ศ. ๒๕๕๕ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายสุรี จุติกุล. (๒๕๕๑). *สิทธิมนุษยชนกับวิถีสุสันติ ใน วิถีสุสันติ*. ชลธิรา สัตยาวัฒนา และคณะ (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: หนังสือชุด สุ จิ ปุ ลิ กองทุนหนังสือประเทืองปัญญา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

### ภาษาอังกฤษ

Articlesbase. (2013). *Importance of woman*. Retrieved March 17, 2013, from <http://www.articlesbase.com/news-and-society-articles/importance-of-women-881925.html>.

### ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย